

cunt, provocatio spectat, quod *civile vetus* vocatur. Referuntur ad alterum quae in cuncta Reipublicae ditione terra marique judicantur, si eandem vim aureorum quingentorum superaverint. Hoc *civile novum* appellant. Tertium vero de iis cognoscit praecipue, quae crimina attingunt, ideoque capitale, vulgo *criminale* dicitur. Horum omnium conciliorum insignis est autoritas, atque in judiciis exercendis integritas, & sapientia singularis. Reipublicae vero dignitatem, & majestatem excelsa throno, in quo confident sui cujusque concilii praefides, quos *Capita* vocant, sententiarumque autoritate repraesentant. Contra eas namque, si ratae, atque ex legum praescripto latae fuerint, ne hiscere quidem cuiquam fas est; & quidquam sanctius, atque augustius in tota Reipublicae administratione vix existimatur. Hisce in conciliis, qui extra ordinem suffecti non fuerint in aliorum locum, biennium agere summum possunt, cum post octo menses XLviri, qui *civiles novi* vocantur, in *civile vetus* continuo transeant; tandemque post menses totidem XLviri capitales evadant. Hisce vero & Senatus ingrediendi, ac in eo ferendi suffragii, quod praeclarum inprimis, & eximium habetur, jus datur. Neque tamen haec ipsa concilia cuiquam quo minus alios ad magistratus provehatur, impedimento esse possunt, antequam in capitale concilium cooptetur.

Andreas ergo primum (a) in *civile vetus* adscitus, cum iusti, & aequi tenax periculo facto ostendisset, se doctrina quidem, & facundia in paucissimis esse; virtute vero, & integritate supra ceteros eminere, octo dumtaxat mensibus elapsis, (b) IIIvir Auditor novus sententiarum renuntiatus est; honestissimum sane munus, & quod ego inter Reipublicae maxima haud iniuria posuerim. Etenim quicumque in Reipublicae provincia qualibet judicantur, ad IIIviros Auditores novos provocare possunt, sicuti ab urbanis magistratibus ad veteres Auditores totidem: quibus omnibus aut provocantem a se rejicere, aut adeundi suos XLviros copiam facere est integrum. Cuicumque etiam est opus Auditorum auxilium, literas ab iis flagitat, facileque impetrat, per quas magistratibus universis in provinciis mandant, quidquid iustum, & legibus atque juri consentaneum videtur. Quod sicuti immensi, ac prope infiniti est operis; ita iustum cum primis, & salutarem, sed prudentem, atque etiam peritum judicem requirit; idque eo magis, quod unius tantum sententia aut provocationem, aut literas ratas habet, quamvis alii collegae omnino dissentiant. Hoc sane in munere Maurocenus praeclare ostendit, neminem aut justius, quam gravem virum, aut prudentius, quam doctum imperare posse. Etenim grato, ac pleno dignitatis aspectu summa aequitate jus dicere, tueri ab injuria infirmos; facile cuicumque, datis literis, opem ferre; facilius, ubi magistratui, ut solet, verba data cognosceret, auferre suffragium: uno verbo magistratum illum ita gerere, ut propter hoc ipsum valde celebre, & memorabile nomen ejusdem in foro adhuc viveat.

Obtinuit etiam dignitates ex earum numero, quae annuos Reipublicae fructus curare consueverunt; quaeque ad publicas impensas faciendas attributae sunt, ut nullum prorsus extiterit muneris in civitate genus, quod non obivisse, aut

(a) in *civile vetus* adscitus) Iam in *civile novum* adscitum fuisse invenio in citatis comitorum commentariis.

(b) IIIvir Auditor novus renunciatus est) Nimirum anno 1584. postridie nonas jul.

(a) Pro-